

17.8.2023

Etelä-Savon Yrittäjien kommentit Eloisan palvelutuotantosuunnitelmaan

Palvelutuotantosuunnitelmassa tulee huomioida pienten yritysten mahdollisuudet osallistua kilpailutuksiin ja palveluiden tuotantoon. Yrityksillä on tärkeä rooli palveluiden kustannusten, laadun ja toimitusvarmuuden turvaamisessa, tätä ei saa sivuuttaa palvelusuunnitelmassa. Hankinnat on avattava mahdollisimman avoimesti kustannuksien osalta ja laskelmissa tulee verrata oman palvelutuotannon kokonaiskustannuksia, laatua ja palvelun saatavuutta yritysten tarjoamaan.

Ikääntyneiden asumispalveluiden palvelutuotantosuunnitelma: Haluamme kuulla tarkat perustelut sille, miksi hyvinvointialueen omaa tuotantoa lisätään kustannustehokkuutta haettaessa. Onko olemassa todelliset laskelmat, jonne on laskettu mukaan kaikki välillisetkin kustannukset oman palvelutuotannon kustannuksista? Korostamme edelleen avointa kustannustarkastelua.

Palveluseteli: Vaatimus palvelusetelipalveluntuottajan toimimisesta koko Etelä-Savon alueella on monelle pienelle yritykselle mahdoton yhtälö. Vaatimuksen myötä karsiutuu monet paikalliset Etelä-Savon alueelle verojaan maksavat yritykset pois palvelusetelipalveluiden tuottajista.

Vammaispalvelut, sosiaalipalveluiden tuotantosuunnitelma: Suunnitelmaluonnoksessa on suunniteltu nostaa henkilökohtaisen avun osalta Eloisan omaa toimintaa. Tuo suunnitelma on kyseenalainen ja jopa Eloisan oma arvio on, että henkilöstön saatavuus on riski. Tässä kohtaa tulee selvittää yritysten mahdollisuutta toimia yhtenä kiinteänä osana palveluntuottamista, hyötynä on palvelun saatavuuden ja kustannustehokkuuden paraneminen.

Sosiaalipalvelujen tuotantosuunnitelmaan on kirjattu oman tuotannon lisäystä myös vammaispalveluissa ja lastensuojelussa ja kustannussäästöä arvioidaan tulevan oman tuotannon lisäämisellä. Edelleen kehotamme arvioimaan tämän hetken oman palvelutuotannon kustannukset kokonaiskustannusten perusteella, ja vertaamalla yksityisen palveluntuottajan kustannuksiin ja palvelun laatuun.

Ostopalvelusopimuksia tarkastellessa on huomioitava noussut kustannustaso, ja tarkasteltava verrokkina myös Eloisan tämän hetken kustannuksiin, ei esimerkiksi edellisen vuoden kustannuksiin.

Palvelun nykytilan kuvauksessa nousee esille palveluntuotannon osalta huolestuttava seikka: palveluista merkittävä osa ostetaan inhouse-yhtiöiltä (Järvi-Saimaan palvelut Oy, Pieksämäen tukipalvelut Oy) ja vain pienempiä määriä yksityisiltä toimijoilta. Kustannusten tarkastelu sekä kilpailutus on jokaisen vastuullisen toimijan tehtävä. Pienempien palveluntuottajien osallistumisen mahdollistaminen kilpailutuksiin luo vakaampaa palveluiden saatavuutta, kustannustehokkuutta ja laatua.

Eloisan on tulevaisuudessa noudatettava inhouse-yhtiöitä koskevia säädöksiä. Nykyisessä hallitusohjelmassa on linjattu, että "Sidosyksikön omistukselle asetetaan yleisen edun huomioon ottava vähimmäisomistusprosentti (10 %)". Hallitusohjelmaan on kirjattu myös hoitotakuu, pysytäänkö tähän Etelä-Savossa vastaamaan? Yksityisen sektorin palveluiden ja tarjonnan mukaan ottaminen on nyt entistä tärkeämpää. On käynnistettävä laajemmat selvitykset yksityisen sektorin palveluiden markkinoista ja siitä, kuinka voidaan entistä paremmin mahdollistaa monituottajuutta.

Tiivistetysti Etelä-Savon Yrittäjien huomiot:

- Tulee ottaa käyttöön yhteinen kustannuslaskentajärjestelmä, jonka avulla voidaan verrata eri tuottajien palveluita samoilla kriteereillä.
- Jaetaan hankinnat tarkoituksenmukaisiin osiin niin, että myös mikro- ja pienyrityksillä on aito mahdollisuus osallistua kilpailutuksiin.
- Annetaan ihmisten valita heille paras palvelun tuottaja: otetaan palvelusetelit, ostopalvelusopimukset ja henkilökohtaiset budjetit laajasti käyttöön.
- Luodaan edellytykset reilulle tuottajien väliselle kilpailulle. Määritellään palvelusetelin arvo sellaiseksi, että sillä sekä yksityinen että julkinen palveluntuottaja pystyvät kyseisen palvelun tuottamaan.
- Ollaan yhdessä luovia ja idearikkaita. Monituottajamalli lisää kilpailua sekä kannustaa innovoimaan ja ottamaan käyttöön uusia ideoita
- Erotetaan palvelujen järjestäjä ja tuottaja. Hankkiessaan palveluja hyvinvointialueen tulisi olla objektiivinen toimija, joka arvioi omaa, yritysten ja järjestöjen tuotantoa samojen kriteerien mukaan.
- Kustannusten läpinäkyvyys ja tuottajien vertailu. Avain parempaan sote-järjestelmään on kustannusten läpinäkyvyys ja palveluntuottajien vertailu. Nykyisin julkisen sektorin oman palvelutuotannon kustannuksista ei ole vertailukelpoista tietoa. On tärkeää tietää, miksi jossakin muualla tehdään samat asiat pienemmillä kustannuksilla.
- Valitaan aina paras tekijä. Hyvinvointialueen tulee arvioida, mikä taho kulloinkin on paras tuottamaan palvelut. Mitä tehdään itse, mikä on järkevämpää ostaa muita toimijoilta tai hankkia palveluseleillä.

Lisätietoja:

Heidi Loukiainen, aluejohtaja

Etelä-Savon Yrittäjät